

СТАНОВИЩЕ

От доц. Д-р Евгения Петрова Димова, д.м.
Катедра по физиотерапия, рехабилитация и морелечение“
Факултет по обществено здравеопазване
Медицински университет „Проф. д-р Параскев Стоянов“ – Варна

относно

дисертационен труд за придобиване на образователна и научна степен
„Доктор“ в област 7. Здравеопазване и спорт, професионално направление
7.1. Медицина, по научната специалност „Професионални заболявания“,
към Катедра „Оптометрия и професионални болести“

подготвен от

д-р Александра Красиминова Янкова,
докторант Факултет по обществено здравеопазване
Медицински университет „Проф. д-р Параскев Стоянов“ – Варна

Тема на дисертационния труд:

„Нарушения на съня при сменен режим на труд“

Основание за изготвяне на становището: Със заповед на Ректора на МУ-Варна N P-109-301/07.06.23г. съм определена да участвам със становище по защитата на д-р Янкова.

1. Значимост на проблема и формулиране на целта и задачите:

В научния труд се изследва така нареченият shift work disorder (SWD) - състояние, което е предизвикано от нарушение в циркадния ритъм и води до инсомния и/или ексцесивна сънливост. Тези нарушения на съня водят до значими здравословни проблеми, нарушено качество на живот и затрудняват упражняването на професията.

Работата в условия на сменен режим е свързана с увеличен риск от развитие на злокачествени заболявания, сърдечно-съдови и гастроинтестинални проблеми, метаболитни нарушения, затлъстяване, депресии, социална изолация и други социално значими заболявания. По време на нощна смяна повечето работници имат понижена продуктивност и повишен риск от трудови злополуки поради намаленото внимание и забавената реактивност.

По литературни данни повишеният риск от развитие на различни социално значими заболявания в условия на сменен режим е свързана с по-чести хоспитализации, изискващи множество скъпи, високо специализирани изследвания, скъпи медикаменти и голям риск от инвалидизация.

Целта на дисертационния труд е ясно формулирана и касае проучването на качеството и нарушенията на съня, както и тяхното отражение върху здравословното състояние при индивиди, работещи сменен режим на труд.

Задачите са 5 на брой, формулирани ясно и правилно и отговарят на целта на проучването.

Налице е актуалност на проблема, разработен в дисертационния труд в научно и научно-приложно отношение.

2. Структура на дисертацията:

Дисертационният труд има класическа структура, представен на 114 стандартни страници в единадесет раздела с адекватно съотношение. Структурата е според изискванията, посочени в Правилника за развитие на академичния състав на МУ-Варна. Онагледен е с 46 фигури, 13 таблици и 4 приложения.

Представената библиография се състои от 198 източника, от които 4 на кирилица и 194 на латиница. Около 50% от цитиранията са от последните десет години, 25% от които от последните пет години.

Литературна осведоменост на докторанта:

Литературният обзор на дисертационния труд е изложен на 32 страници, обширен, задълбочен, показващ познаване на проблематиката, дискутирана в дисертационния труд. Представени са различните нарушения на съня, тяхната характеристика и етиология и връзката им със сменния режим на труд. Описани са социално-значимите заболявания при сменния режим на труд, които повишават риска от развитие на нарушения на съня. Изчерпателно са описани различните възможности за диагностика и проследяване на нарушенията на съня.

3. Методика и дизайн на научното изследване:

Проучването е проспективно, рандомизирано, паралелно. За целите на поставените задачи са проучени общо 100 работници, разделени на две групи. Първата група се състои от 50 работници със сменен режим на труд. Втората група включва 50 работници с редовни часове на труд (от 09 до 17 часа)-контроли.

За статистическата обработка на получените от дисертационната работа данни са използвани софтуерните програми SPSS, версия 29 и GraphPad Prism, версия 9,51

Докторантката е избрала подходящи съвременни методи, позволяващи постигане на поставената цел и получаване на адекватен отговор на поставените в дисертационния труд задачи.

4. Съответствие между целта, резултатите и изводите:

Собствените резултати и обсъждането са представени на 40 страници. Дисертационният труд е онагледен с 46 фигури, 13 таблици и 4 приложения, които заедно със статистическите анализи следват хода на поставените задачи. Анализът на резултатите показва познанията на докторантката за оценка на информацията и анализиране на получените данни. Дисертационният труд завършва с 5 извода, формулирани ясно и

конкретно, отразяват анализа на резултатите и отговарят на поставената цел.

Посочените приноси на дисертационния труд са обективни и произтичат от получените резултати. За първи път в България е проучено качеството на съня и наличието на сънни нарушения при работници със сменен режим на труд, както и влиянието на сменния режим на труд върху здравословното състояние на работниците и придружаващите заболявания. Потвърждава се сниженото качество на съня при работниците със сменен режим на труд. Потвърждава се сниженото качество на съня при работниците със сменен режим на труд, влошеното здравословно състояние при работниците със сменен режим на труд и увеличаване на нарушенията на съня с напредване на възрастта при работещи на сменен режим на труд.

Автореферат:

Авторефератът е написан на 125 страници (заедно с приложенията), достатъчен е по обем и обобщава синтезирано представеното в дисертационния труд, както и постигнатите резултати.

5. Критични бележки и препоръки:

Нямам критични забележки. Препоръка – да се поддържа добра публикационна активност, да се публикуват всички резултати, свързани с дисертационния труд.

6. Публикации и участия в научни прояви по дисертационния труд:

Във връзка с дисертацията са представени 3 нерепубликани пълнотекстови публикации 4 участия в научни форуми. Публикуваните статии във връзка с дисертационния труд отговарят на количествените критерии, посочени с ЗРАСРБ и вътрешния правилник на МУ-Варна за публикационна активност на докторанта. Научното проучване е одобрено от Комисията по етиката на научните изследвания към МУ-Варна.

7. Заключение:

Представеният дисертационен труд на д-р **Александра Красимилова Янкова** на тема „**Нарушения на съня при сменен режим на труд**“ е комплексно проучване с ясно формулирани цел, задачи, коректни и добре обосновани изводи и оригинални приноси. Показва способностите на докторантката за събиране и анализиране на научна информация.

Представените материали отговарят на изискванията на ЗРАСРБ и Правилника и реда за придобиване на научни степени и заемане на академични длъжности в МУ – Варна.

Въз основа на горепосоченото препоръчвам на членовете на многоуважаемото научно жури да бъде присъдена образователната и научна степен „Доктор“ на д-р Александра Красимилова Янкова за дисертационния труд „Нарушения на съня при сменен режим на труд“.

01.07.223
Варна

Доц. д-р Евгения Владева, д.м.

